

missing page no.1 issue no.42

Az egész felirati javaslat kettőt állít egymással szemközt. Zsidót és keresztényt. Két érdekküzelmet ismer: a 600,000 zsidóságot és a 15,000,000 kereszténységet. S az egész felirati javaslaton az vonul végig, hogy a gyengébb kereszténységet az erősebb zsidósággal szemközt védeni kell.

Maga a számarány mutatja, hogy a felállított tétel képtelenség. S ha nem az országgyűlésen fordul meg ez az irat mint hivatalos irat, hanem mint magánember nyomtatványa jelenik meg, bizonyára nem foglalkoznánk vele oly komolyan, a mint azt a következőkben tesszük.

A bűnvádi eljárásnál a zsidóság megfélemezésére kettőt kíván a javaslat. Esküdtszéket a bűnvádi eljárásban és a büntetőtörvény revízióját a speczi-fikus zsidó büntettek tárgyában. Mind a két kérdés a büntető jogtudomány kérdése, melynek bővebb tárgyalása lapunkba azért nem való, mert ez nem büntetőjogi szaklap. De éppen ezért nem lehet ezen kérdéseket speczi-fikus zsidó vagy keresztény szempontból sem tárgyalni.

A büntetőjog problémáinak megoldásánál nem lehet más irányadó, mint a büntetőjog tudománya és a büntető törvénykezés tapasztalatai. De mivel már a kérdés fel van vetve és mint a zsidóság helyzetével összefüggő van felvetve, néhány rövid megjegyzést nem fojthatunk el.

Szólunk először az esküdtszék kérdéséről. Az esküdtszék oly büntető bíróság, melynek hatásköre csak bizonyos büntettekre terjed ki; de nem minden büntetetre, vétségre és kihágásra soha. Soha sem szabad tehát szem elől téveszteni, hogy az esküdtek nem politikusok, hanem bírák, nincsenek hivatalba egyéni hajlamok, politikai vagy vallási rokonnak vagy ellenszenv szerint itélni, hanem eskü alatt kötelesek igaznak jelenteni ki azon ténykörményt, melynek igaz voltáról az eléjük adott bizonyítékok folytán meg vannak győződve és megfordítva. Igen, ámde a ma érvényben levő büntető eljárás a tanult bírákat ugyanezen joggal ruházza fel és bíráink azzal élnek is; nem kívánnak a büntető eljárásban a törvényes bizonyítási elmélet szerinti bizonyítást, hanem csak olyan és annyi bizonyítékot, a melyből józan gondolkozásu tapasztalt férfiaknak azt kell következtetni, hogy a vádlott a vádcselekményt elkövette. Ha ez meg van, marasztalnak, ha nincs, felmentenek. Éppen azért az esküdtszék vagy tanult bírákból álló törvényszék kérdése büntetőjoggal foglalkozó jogászaink között még eldöntve nincs és a törvényhozónak a kérdés megoldása még sok gondot fog adni.

Csak egynek nem ad a kérdés gondot: az antiszemita pártnak; mert ez egyáltalában nem gondolkozik, mert ez a dologhoz egyáltalában nem ért és a hajthatatlan jogszolgáltatás tekintetei előtte nem irányadók. Az antiszemita csak zsidót gyűlölni, zsidó ellen lázítani tudnak, ez előttük az egyedüli szempont, melyből a törvényhozást vezethetni ohajtanák!

Szándékuk roszhiszemüségé nyilvánvaló. Ellenzik a zsidó-keresztény házasságot, tehát a zsidóságot mint az ország többi lakosságától elzárt külön kasztot tartják fenn.

Esküdtszékek csak nagyobb helyeken lesznek, a hol törvényszékek vannak. Ilyen nagyobb helyeken pedig igen csekély kivétellel, a földmives és kisiparos lakosság számra mindig tulnyomó. Ha tehát összeállítják az esküdtek lajstromát, ez tul-

nyomólag földmivesekből és kisiparosokból fog állani. Ezek könyvet nem olvasnak, az ujkor tudományos vívmányait nem ismerik, egész szellemi táplálékuk abból áll, a mit a pap vasárnaponként a templomban beszél. A pap a vallás embere; mindenik a maga vallásáé. Egyik sem zsidó. Mind a zsidók hitetlenségéről, Krisztus kinszenvedéséről, a zsidó árulásáról és nagyrészők még azonfelül a Rómában székelő szent atya fogságáól más hasonló témákról beszél. A zsidót mint a keresztény vallás ellenfelét tekintik.

Ha már most ehhez vesszük, hogy a kereskedő tulnyomólag zsidó, hogy az eladó és a vevő, a termelő és kereskedő érdekei az ár megállapításánál ellentétesek, nyilvánvaló, hogy az esküdtszolgálatra hivatott nép természetesen ellenfele a bírói széke elé állított kereskedőnek. Tehát vallási gyűlölet, vagyoni érdekellentét azon garanciák, melyek az antiszemita párt szemében a bírói ítélet, elfogulatlanságát és igazságát biztosítják.

Tessék még hozzávenni egy zsidógyűlölettől elvakult, tudatlanságában a tanulatlan nép eszmenetéhez közel álló antiszemitát, aki harangirozza az esküdteket, hivatkozik a faji ellentétekre és a zsidók rosszaságára, és mindenki előre tudhatja az ítéletet. Minden zsidó elmarasztaltatik, ha vádlott és elutasítottatik, ha káros. A kinek ez iránt legkisebb kétsége lehet, nézzé meg a községi bírásokodást, a hol földmives bíró és esküdttitel a kereskedőkövetelése fölött.

De nem idáig van a dolog. Az isteni gondviselés, vagy ha úgy tetszik, a természet ösztöne minden emberi létnek azt sugallja, hogy az önfentartás az első kötelesség.

Van-e oly bárgyu, aki azt gondolja, hogy a zsidó a reá lázított bírák tudatlanságát és lelkiismeretlenségét csak önmaga ellen hagyná fordítani és nem fogna oly eszközökhöz folyamodni, a minőket a helyzet és körülmények indokolnak?

A vallás tanáival fellázított bírák előtt a vallás szentségét kell elosztlatni, az osztályérdek által fellázított bírónak egyéni érdekét kell kielégíteni, hogy osztályérdekeiről megfeledezzenek.

A pap a vallás segedelmével állít fel ellentétet, leszállitom a pap értékét, hogy szavára ne hallgassanak. S ez bizony nem nagyon nehéz dolog. Elkezdem fessegetni a kath. pap házasságát, családi életét és oly helyzetbe hozom, hogy annyi tekintélye sem lesz hivei előtt, mind a milyenre a zsidót akarja sülyeszteni.

A protestáns papok helyzete e tekintetben jobb, de ott vannak a családi gondok, melyek alapján bőven lázithat ellenök az az ember, aki oly lelkiismeretlen, mint a milyenek az antiszemiták a zsidók elleni lázításban.

Oh, szájalomraméltó haza, melynek egyes osztályai nem azon vannak, hogy kölcsönös megbecsülés által egymás tiszteletét fokozzák, hanem azon, hogy kölcsönös gyalázás által az országot oly színbe hozzák, mintha abban csupa erkölcsatlenség, csupa kapzsiság, csupa alávalóság uralkodnék! Nyilvánvaló, hogy a zsidók elleni gyűlölet által diktált esküdtszéki intézmény nem az elfogulatlan igazságszolgáltatásnak, hanem az osztálygyűlöletnek és vesztegetésnek tanyájává válnék azonnal, a mint a mostani lázítás által létesített gyűlölet egy-két áldozat által kielégítettik.

Az anyagi büntetőjog terén a felirati javaslat a büntető törvény revízióját kívánja mindazon bűntettek nézve, melyeket specifikus zsidóbűntetteknek mond.

Specifikus zsidóbűntettek! Köztudomásu dolog, hogy mindenki abban lehet erényes és abban követhet el bűnöket, a mivel foglalkozik.

A gonosz földmives odább tolja a határkövet, a gonosz szabó nem dolgozza fel az egész anyagot és megtartja a fölösleget, a gonosz tisztviselő részrehajlást követ el, a gonosz ügyvéd mind a két félnek szolgál, a gonosz kereskedő hamis mértéket alkalmaz, a gonosz katona gyáva vagy áruló, stb. stb. Ez oly régi, mint a világ. Megvolt akkor is, a mikor nem volt zsidó, és meg volt ott is, a hol nem volt zsidó. A büntető törvény mind egyikre megszabja a megfelelőnek talált büntetést. Specifikus zsidóbűntettek tehát vannak annyiban, a mennyiben a zsidóság foglalkozik tulnyomóan pénzkölcsönzéssel, kereskedéssel és iparral, és ennél fogva igen természetes, hogy a pénzkölcsönzés, kereskedelem és ipar körül követnek el büntetendő cselekményt azon zsidók, akik erre hajlandók és az erény utjáról letértek.

Igen, ámde a büntető törvény a csalást, zsarolást és okirathamisítást csak úgy osztja be vétésre és büntetetre, mint a vagyon elleni többi büntetendő cselekményt, és oly szigorú, hogy a legcsekélyebb csalás büntetése egy évig terjedhető fogház és 500 frtig terjedhető pénzbüntetés, míg a súlyosabb beszámítás alá eső csalás 5 évig terjedhető fegyházzal és 2000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel elszujtatik.

De minek soroljuk fel a büntetéseket, hiszen az antiszemitaoknak nem az a bajuk. Nekik az fáj, hogy a csalás nem hivatalból üldözendő büntetett, és hogy a vád visszavonható. De mint semmihez, úgy a büntetőjoghoz sem értvén, az antiszemita nem tudtak kifejezést adni annak, amit a zsidógyűlölők régóta hangoztatnak, t. i. hogy a csalás vádja ne legyen visszavonható. Hogy ez mily abszurdum, annak bizonyítására a büntető törvényjavaslat indokolásából ide iktatjuk a következőket: »A csalás miatt csupán a sértett fél indítványára indítatik meg az eljárás. Ennek indokául szolgál azon csekélyebb fokú közérdek, melyben ily kisebb csalások esetében az állam érintetik s a megcsaltnak nagyobb érdeke, a melynek az előbbi, mint jelenkénten csekélyebb, alárendelendő. Egyébként is a sértett vonakodása esetében a bizonyítékok megszerzése a legtöbb esetben csaknem a lehetetlenség közé tartozik.« S megjegyezzük, hogy a büntető törvény országgyűlési tárgyalása alkalmával ez ellen senki sem szólalt fel.

Szabad lesz talán itt kiemelni, hogy szintén kereskedők által elkövetetni szokott hamis bukás a magyar büntető törvény értelmében a kár összegéhez képest egy évig terjedhető fogházzal, esetleg öt évig terjedhető fegyházzal büntetetik, tekintet nélkül arra, zsidó vagy keresztény követte-e el az illető bűncselekményt.

Az államháztartás egyensúlyának helyreállítására azt indítványozzák az antiszemita, hogy a törvényhozás adóztassa meg az államkölcsönök kamatait és hozzon be börzeadót. Mit értenek börzeadó alatt, azt nem mondják meg, mert valószínűleg maguk sem tudják, és ennél fogva erről vitatkozni sem lehet velük. De ha azt értik alatta, hogy a tőzsdei ügyletekből elért nyereség, mint jövedelem, adó alá vonassék, akkor ugyan elkéstek; mert

ezt az adófelügyelő már régen bőségesen gyakorolják. A mi pedig az állampapírok kamatainak megadóztatását illeti, ez oly kérdés, melyről lehet beszélni; csak hogy vak gyűlöletükben nem veszik észre, hogy ez legkevésbé a magyar zsidóságot, hanem inkább a kath. papságot és legnagyobb mértékben a külföldet érinti, mely legkevésbé lesz hajlandó a magyar állam kincstárjára adózni. Vak gyűlöletükben nem veszik észre, hogy ez a rendszabály annak a veszélynek tenné ki drága hazánkat, hogy a külföld úgy kezdene beleszólogatni Magyarország pénzügyeibe, akár csak az egyiptomiakba, és olyannak kiáltanak ki Magyarországot, mely a törvényhozói becsület szentsége alatt adómentességet ígér, mikor pénzre van szüksége, hogy megszegje szavát, mikor fizetésre kerül a sor; ez olyan csorbát ejthet a haza becsületén, melyet ejteni halálos ellenségeinek sem sikerült.

Czél szerű-e vagy nem az országgyűlés tartamának meghosszabbítása, ez politikai kérdés, melyhez nem szólhatunk. Azt nem értjük, mi köze ennek a zsidósággal? Felmerült ez a kérdés más körülmények közt, más államokban, zsidók nélkül. A vagy azért kell ez az antiszemita, hogy minden három évben újra piszkolhassák a zsidót?

Önálló magyar bankot és külön vámterületet is kívánnak az antiszemita. Az antiszemita! Ugyanazok az antiszemita, akik azt állítják, hogy kereszténynek nincs pénze, csak a zsidónak van. Hát ki fogja letenni a bank alapját? Az, a kinek szerintők is van, vagy is a zsidók. És imé, ekképen az antiszemita ön maguk kínálkoznak megteremtetni a zsidó hatalmat, a mely eddig nincs. Avagy nem fognak a zsidó pénzt elfogadni? De hiszen másnak ő szerintők nincs! Így tehát a bank nem jó létre és az antiszemita óhajta megmarad olyan jámbor óhajnak, a minő az antiszemitáktól telik.

Külön vámterület! No lám, mindig csak a zsidó malmára hajtják a vizet. Hiszen a külön vámterület a nagyiparos haladását mozdítaná elő, ez pedig szerintők szintén zsidó kézben van!

A zsidók egyenjogusításához érve, azt állítják az antiszemita, hogy »az 1867 diki törvényhozás, az alkotmány visszanyerése fölötti édes mámorában, ezer éves hagyományos bölcseségéről megfeledkezve, egy (sic!) végzetteljes ballépést tett akkor, midőn a zsidókat feltétlenül emancipálta! Tehát az a hiba, hogy feltétlenül. Ha ez a hiba, kár volt az antiszemita uraknak elhallgatniok azt, hogy szerintők micsoda feltételekhez kellett volna azt kötni. Elhallgatták, mert maguk sem tudják; mert tudományuk a szidáson túl nem terjed.

Hálátlanságot is vetnek az antiszemita szemünkre. Azt állítják, hogy az ország igen számos megyéjében a földbirtok nagy része kezünkbe jutott, míg ezen birtokok tulajdonosai koldusokká, földönfutókká lettek, hogy ő Felsőge hú alattvalóinak ezrei vándorolnak földön és tengeren túl új hazát keresni, mert az e hazában való megélhetést megvonta tőlük nem a mostoha sors, de a zsidó. Pedig csak 10 évvel ezelőtt ellenkezőleg az volt a panasz, hogy miért foglalkozik a zsidó csak kereskedelemmel, miért nem

fordul a földmivelés felé s ma is folyvást azt lármázzák az antiszemiták, hogy a zsidó nem ragaszkodik a hazához, hogy főelve ubi bene, ibi patria s ugyanakkor azt mondják, hogy nem a zsidó vándorol ki, hanem a keresztények. Pedig ezek a kivándorló keresztények nem azért vándorolnak ki, hogy az új hazában rosszabbul éljenek, hanem azért, hogy jobban éljenek, mint itt. Ugylátszik tehát, az ubi bene, ibi patria még sem zsidó elv!

Megint segítségökre jövünk az antiszemitáknak, kifejezve azt, amit ők éreznek, de a minék kifejezést adni nem tudnak.

Ők igen is kívánják, hogy a zsidó földmiveléssel foglalkozzék, de csak olyképen, hogy a föld tulajdonosa ne legyen, hanem a föld tulajdonosa keresztény legyen, tartva zsidó bérest. — És ebben volna is valami, ha az antiszemiták és az elmúlt időkben hozzájuk hasonló emberek lehetségessé tették volna a zsidóknak, hogy az alsóbb néposztályokban is békében, becsületbeni folytonos sértés nélkül hagyták volna élni, és nem kényszerítették volna arra, a meggyőződésre, hogy a legalávalóbb, más néposztályt nem érintő bántalmazásoktól csak úgy szabadulhat, ha fölfelé iparkodik. A zsidógyűlölet oly állapotot teremtett, hogy bármily állásban legyen a zsidó, a minisztertől kezdve le az utolsó napszámosig, társai között mindig a zsidó az utolsó. A zsidó miszternek nem volna az a befolyása, mint keresztény társának; a zsidó tisztviselőt nem részesítik azon tiszteletben, mint keresztény társát, a zsidó kereskedő nem fogadtatik oly becsüléssel, mint keresztény versenytársa, a zsidó orvos azt látja, hogy gyakran még a tudományban és szorgalomban nála sokkal alantabb álló társát hivatalban és társadalomban egyaránt föléje helyezik. A zsidó ügyvéd minden nap sajnosan érzi, hogy mint zsidó sokszoros tudománnyal és legjogosultabb érdekeinek feláldozásával, képes csak részben elnyerni azon udvariasságot és előzékenységet, a melyben nem zsidó társát mindenki vonakodás nélkül, mintegy kötelességszerűleg részesíti, és így tovább a foglalkozások utolsó ágáig.

Vegyünk már most zsidó gazdasági cselédet, aki életét a legtanulatlanabb és legnyersebb nép között tölti, oly nép között, mely absolute semmi más szellemi táplálékot nem nyer, mint a miben papja a templomban részesíti. Ezt a szellemi táplálékot pedig ismerjük. Húsa, leve, sava, borsza mind abban áll: a zsidók hitetlenek, ártatlanul megfeszítették Krisztus urunkat, elárulták 30 ezüst pénzért, nem akartak az igaz hitre térni és nem akarnak mai napig.

Nem épen régen történt, hogy a juhász, aki évszámra szabadon tanyázik, nagypénteken bevetődött a faluba és rokonai szolítására bement a templomba. A pap oktatta népét a menybeli atya jósgáról, mint küldötte le a földre örök időktől való egyetlen fiát, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, mint hirdette a földön a Mindenható jósgát és a menyország örök dicsőségét, mint incselkedtek vele a zsidók, mint árulta el a rőt szakállu, pöffedt képű zsidó, Judás, 30 ezüstpénzért, mint kinozták, mint nyomták fejébe a tövisszorosrut, és mint feszíték lator módra a keresztfára. Keserves könnyeket sírt a mi szegény juhászunk, fellázadt keble a zsidók gonoszsága felett és hazamenvé, egy szegény butyoros zsidóval találkozik, aki iparkodik hazafelé, hogy szűk keresményét

nélkülöző családjával megossza. Őszülő szakállá még vörös szálakat mutatott, orra horgas, a széltől kifutt arcza puffadt. Szegény juhászunk ebben vélte az áruló Judás utódát felismerni. És elkeseredésében mi telhetett tőle? Nagyot ütött botjával a zsidó fejére. Mi lett a zsidóval, mi történt a juhászszal, ide nem tartozik. Ide csak az tartozik, hogy mindaddig, míg a keresztény papok az evangelium tanítását jobban meg nem értik, mindaddig, míg a felebaráti szeretetet, a kölcsönös kiméletet és becsülést csak úgy mellelleg említik, valójában pedig tanításuk 99 századrésze abból áll, hogy a zsidók a kereszténység megalapítóját, az önfeláldozás, szeretet és jószág örök ideálját ártatlanul kinozták és megfeszítették, és mindaddig, míg a mai zsidóságot, mint a megváltó kinozóinak és gyilkosainak egyenes leszármazó utódait állítják oda; mindaddig az egész életét munkával, templomon kívül minden szellemi táplálék nélkül töltő nép a zsidóban természetes ellenséget lát, a kinek lakolnia kell a Megváltó kinszenvedéseiért, mindaddig zsidó a nép ezen osztályában nem létezhetik, lépten-nyomon az idegenkedés és gyűlölet által diktált kisebb-nagyobb bántalmazásoknak lévén kitéve.

Ha azt akarják az antiszemiták, hogy a zsidó ne iparkodjék folyvást fölfelé, hanem vegyen részt a nép nagy zöme által végzett megfeszítő testi fáradozatokat igénylő mezei munkában, akkor lehetségessé kell neki tenni, hogy a mezei munkások közt bántalmazás és szidalmazás nélkül oly tisztességben élhessen, mint azok maguk között, hogy ne legyen előre is arra kárhozható, hogy a mint a zsidó orvos kisebb becsülésben áll keresztény társánál, a zsidó kereskedőt becsmérlik ott, hol keresztény versenytársát tisztességgel fogadják; épen úgy ő is utolsó lesz a mezei munkások közt, és hogy még azon csekély kiméletet is kénytelen lesz nélkülözni, a mi a becsülésnek a mezei munkások számára kijutó morzsája. A zsidó tehát az önvédelem természetes harczát folytatja, midőn látva, hogy az alsóbb néposztályok között emberhez méltó módon egyáltalában nem lehet meg, föléjük iparkodik kerülni. Csak így érheti el azt, hogy ne legyen az utolsó közt utolsó, hanem ha már utolsó kell lenni, legalább az első közt utolsó.

Ha tehát azt akarják elérni, hogy a zsidónak minden működése, minden gondolkozása, életének minden szála ne oda irányuljon, hogy felemelkedjék, és azt akarják, hogy a zsidó is azon foglalkozások felé forduljon, a melyek a mindennapi létszükségletnél egyebet nem nyújtanak, akkor az antiszemiták bizony nagyon oktanul járnak el, midőn még a vagyonban és értelmiségben magasra emelkedett zsidót is folytonos piszkolódással illetik, tőle is megtagadják a teljes emberi méltóság elismerését. Nem érik el ezzel, hogy lenyomják, hanem azt, hogy a kényszernek erejével kényszerítik, folyvást azon gondolkozni, folyvást arra törekedni, hogy még a magasabb osztályokban is még a magasabbak közé emelkedjék s azáltal újabban teremtsen egy maga alatt létező osztályt, mely emberi méltóságának elismerését tovább meg nem tagadhatja.

Igaz, hogy 17 év óta sok zsidó ingatlan vagyont szerzett; igaz, hogy ezen idő alatt sok nemes ember tönkre ment; de az nem igaz, hogy ez az országra mind baj volna, az nem igaz, hogy ezáltal a magyar nemzetiség legcsekélyebbet is veszített. Ezek az új földesurak sem tudtak új lélektani

képződvényeket teremteni. Olyan parvenuk, mint a milyen volt a parvenu minden időben, és a milyen az minden országban, tekintet nélkül zsidó vagy keresztény voltára. A szerzett vagyonnak mindig és mindenütt az volt a vágya, hogy az öröklött vagyon fényének sugarai övezzék és takarják el a környezet előtt a származás alacsonyosságát. Az új magyar földesurak forróbb vágyat nem tanusítottak, mint hogy a régi magyar földesurak társágába felvétessenek, és sokan közülök lényeges vagyoni áldozatokra mutatkoztak késznek, hogy a régi magyar földesurakkal rokoni kötelékbe juthassanak. És valóban, ha az antiszemiták vak gyűlölete fel nem lázítja az országot, ma már lényeges haladást lehetett volna e tekintetben észlelni. Az alsóbb néposztályok a testi munka fáradalmi alatt nem érnek rá gondolkodni és szabály gyanánt követik a magasabbak példáját. Ha szégyen a keresztény birtokos nemesnek a zsidó birtokos nemessel rokoni kötelékbe lépni, akkor szégyen a keresztény kereskedőnek a zsidó kereskedővel, a keresztény ügyvédnek a zsidó ügyvéddel, a keresztény mesterembernek a zsidó mesteremberrel rokoni kötelékbe lépni. Ha a főnemesség, a helyett, hogy minden zsidót válogatás nélkül távol tart magától, megfordítva a nagybirtokos, mivel és szellemes zsidót kellően megválogatva kebelébe befogadja és a befogadottat a társadalom és élet minden terén egyenlőnek tekinti: akkor ezt követi a kisebb birtokos osztály, ezt a mérően intellektuális foglalkozásból élő osztály, ezt az iparos, a földmives és napszámos, és ma már nem vagyunk ott, a hol a haza nagy kárára még mindig vagyunk. A multak gyűlölködését elfeledtetni vala a jelen szertet, a multak irigységét a jelen közösérdek, a multak idegenkedését a jelen összeszokás.

A zsidóság jött, kínálta magát, az önmegalázzást megközelítő módon esdeklett bebocsáttatásért. De mind nem használt. Ennek oka egyedül az ultramontán feudális lázítás és ennek szélső lármásai: az antiszemiták.

Mi ártatlanok vagyunk, minden mulasztás a tietek!

Nem lehet már messze az idő, mikor a nemzet zöme, átlátva a szitán, fel fogja ösmerni, hogy nem az ő érdekében cselekedtetek, amit cselekedtetek, nem a magyar nemzeti eszme megerősítése érdekében történt, a mi történt, hanem csupán azért, hogy akkor is kezetekben tarthassátok a gyepőt, mikor annak kezelésére már képtelenek vagytok.

Mézes madzagot mutattok a parasztnak, mikor azt mondjátok, hogy »lehetetlenné tenni birtokuk adóssággal való megterhelését, illetőleg azok birói végrehajtás utján való elvételét«. Nincs Magyarországon gondolkodó ember, a ki ezt lehetségesnek tartsa. Egyfelől azt kívánni, hogy a birtok felaprózható ne legyen, másfelől meg azt, hogy adóssággal ne lehessen terhelni, képtelenség. Hogyan fizeti ki e mellett az egyik testvér többi osztályos testvéreit? Valóban oly kérdés, amelyet csak élcslapban lehet érdeme szerint tárgyalni.

A legnagyobb vád, amit az antiszemiták a zsidóság ellen emelnek, ebből áll: »Mindenekelőtt a zsidóság szervezete ötlük szemünkbe, a mely a zsidóságot a vallás és felekezet czége alatt egy zárt érdekszövetségben egyesíti, ama czég ürügye és védelme alatt azonban első sorban és legfőképp gazdasági és politikai célokat követ.«

És tovább: »E konzorcionális testület egy központi közzeggel is bír, a mely ismét az egész vi-

lágira szóló Alliance izr. nevű zsidó szövetséggel oly szoros összeköttetésben áll, hogy bátran mondhatjuk, mikép az országban lakó zsidók minden nyilvános politikai jogukat külföldről vett vezényszó után gyakorolják.«

És végre: »Mig ugyanis egyrésről nekik van központi irodájuk, vannak fiókjai All. izraelitjüknak, vannak izr. földmives, izr. iparpártoló egyleteik: » keresztény magyar népnek nem szabad semmiféle hasoncélú keresztény egyletet alakítani, mert ezek megalakulását felséged felelős magyar kormánya megakadályozza.«

Tehát három kifogást tesznek az antiszemiták a zsidóság összetartása ellen: Először, hogy vallás és felekezet czége alatt zárt érdekszövetséget kepeznek; másodsor, hogy az All. izr. univ. a Magyarországon lakó zsidók politikai magatartását befolyásolja és harmadsor, hogy Magyarországon van központi irodájuk, földmives és iparpártoló egyletük, holott mindez a keresztényeknek meg van tiltva.

Tegyük fel, hogy ez szóról-szóra igaz, tegyük fel, hogy az All. izr. csakugyan befolyásolja a magyarországi zsidók polgári magatartását, hogy a közp. iroda a zsidó magyarokat egységes szervezetben tartja össze és tegyük fel, hogy a pesti izr. föld- és iparpártoló társulat az egész magyarországi zsidóságra kiható befolyást gyakorol.

Annyit mindenki be fog ösmerni, hogy mennél fegyelmezettebb az ily egyesülés, mennél nagyobb vagyonnal és hatalommal rendelkezik, annál egységesebb erővel képes fellépni, annál mélyebbreható befolyást gyakorol a társadalomra. Amde kérdjük: rendelkeznek-e ezen zsidó egyesülések oly vagyonnal, mely csak távolról is összehasonlítható a róm. kath. klérus kezében összehalmozott vagyonnal? Hiszen egész vagyonunk nem ér fel a róm. kath. klérus egy évi jövedelmével sehol a világon és különösen nem Magyarországon. Hát még az egységesen szervezett és fegyelmezett fellépés ereje! Hiszen a közügyek dolgában számba vehető zsidóság mindössze véve annyi lélekszám sincs, mint maga a kath. klérus, mely az egyháznak R ó m á b a n székelő látható fejtől, tehát külföldi, emberemlékezetet meghaladó idők óta o l a s z s z á r m a z á s u e g y h á z n a g y o k t ó l v e s z i k ö z v e t l e n u t a s í t á s a i t. És a szervezet élén a primás, alatta a püspökök és exeptus apátok, amazok káptalannal oldalukon, esperesek, alesperesek és plébánosok. És mindezek segítségére egyházi rendek, barátok, jezsuiták sat. Valóságos katonai szervezet és katonai fegyelem, mely nem átvitt értelemben, hanem a szó szoros értelmében külföldről kapja utasításait. Láttuk a közelmúlt választásoknál, ott, hol kath. pap lépett fel képviselő jelöltnek, bármily párt jelszavai alatt lépett fel, paptársainak nyílt vagy kéz alatti korteskedéseire bizton számíthatott, meg lévén mindannyian győződve, hogy mindazon kérdésekben, a melyeknél az ő érdekeik, ultramontán érdekek, forognak fenn, minden beválasztott társuk az ultramontán érdekek ápolása mellett fog szavazni, jól tudván, hogy főnökeik a főrendiházban ugyanigy cselekszenek és hogy a Rómából vett utasítás is így szól. Megjegyeztük magunknak és ma is emlékszünk rá, hogy Róma küldöttje itt járt Magyarországon, hogy nyújtson is, szerezzen is információt és hogy azután jelentést tehessen Rómában a jövőre való kilátásokról. Ha igaz, hogy a zsidóságnak egységes szervezete van, és ha igaz, hogy

ez bűn, akkor nem zárkozhatik el a magyar hazafi az előtt, hogy a kath. klérus szervezete egységesebb, hogy nagyobb vagyonnal rendelkezik, a választásokra nagyobb befolyást gyakorol és hogy hatalmi eszközeit nagyobb mértékben használja saját külön érdeke előmozdítására

Hát még a társadalomra gyakorolt befolyás! Mi az a befolyás, a mit a zsidó mint hitelező és mint sokak által felkeresett szomszéd képes gyakorolni a népre, ahoz képest, a mit az egységesen szervezett kath. papság nagyjai az országnagyokra, alsóbb rendű tagjai pedig a népre gyakorolnak?

És mindezt külföldön hozott határozatok, külföldön székelő egyházfő utasításai szerint.

Ha van a zsidóságnak egységes szervezete és ha ez hazánkra kártékony, akkor ezerszeresen kártékonyabb a kath. papok szervezete, mert e szervezet ezerszeresen erősebb, ezerszer nagyobb vagyont felett rendelkezik és ezerszer nagyobb befolyást gyakorol

A vád azonban alaptalan! Az »All. izr. univ.« csak egy Párizsban székelő jótékonyági egyesület, melynek feladata nem más, mint a keleten lakó elnyomtatásban és nyomorban sínlődő zsidók segélyezése. Hogy oly fényt kölcsönözzön a jeruzsálemi zsidó főpaprak, vagy a Fürdő-utca 10. szám alatt székelő Schweiger urnak, a minő sugárzik a vatikánból, azt hisszük, egy józan ember sem képes feltenni, és ha akadna is egy ilyen csodálatos szent, biztos lehet róla, hogy orvosi ápolás alá kerül.

A magyarországi belföldi zsidó egyesületről szólni valóban alig érdemes. Orsz. közp. iroda! Tehát te vagy a szálka az antiszemita szemében. Oh szegény iroda, oh szegény Schweiger Márton és még szegényebb Simon József! Próbáljátok csak egymás mellé állítani, nem mondom, hogy a Primást, hanem csak egy budapesti plebánost és Schweiger Mártont vagy Simon Józsefet. Egyszől tetemes egyházi vagyonnal biztosított bőséges jövedelmű, előkelő társadalmi állású, minden szükséges apparátussal rendelkező, magasabb rangú kath. pap, kinek pástorális hatósága alatt áll számos főúr, előkelő állásban lévő, nagyhatalmat kezelő tisztviselő, tudós és a hivek százezrei. És másfelől Schweiger Márton, egy szimpla kereskedő, a kinek dáriusi kincseiről még keveset hallottunk és tudományáról még kevesebbet; egész szellemi kincse és társadalmi állása annyi, mint egy mivelt zsidó kereskedőnek lenni szokott, kit az ország hatalmasai és nagyjai csak annyiba vesznek és joggal vesznek csak annyiba, mint más tisztességes kereskedőt. Érintkeznek vele ügyletekben, társadalmi téren nem ismerik. Oldalán Simon József, az iroda titkára, egy szimpla fiskális, ki a zsidóság multját nem tanulmányozta, és aki a zsidó magyarok élére úgy került, mint Pilátus a krédóba. Neki a titkári állás oly szerencse, mint a milyen szerencse minden más szinekura, mely 4000 frtnyi jövedelemmel jár.

Ime, ezekből áll az a rettenetes közp. iroda! Szegény Simon József! Bizony nem álmodta soha legmerészebb álmaiban sem, hogy Magyarország 15 milliónyi lakosságának azt a zsidó irodát állítják oda ijesztő rémképnek, melynek ő a szelleme. Különbösen is, a milyen a belső értéke, ép olyan a befolyása is. Fent nem adnak rá semmit, mert

nélkülöz minden előkelőséget, lent nem adnak rá semmit, mert nélkülöz minden tehetséget

Hát tehetünk mi róla, ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ránk parancsolja ezt az irodát és a magyar zsidók folytonos sürgetései dacára sem akarja eltörölni? Hiszen már évek óta kérjük a miniszter urat, hogy szabadítson meg bennünket eme ránk kényszerített irodai malasztól, de Trefort úr hajthatatlan marad. Ha tehát van az antiszemita panaszuk az iroda ellen, akkor forduljanak a miniszter urhoz, aki azt fenntartja, nem pedig a zsidó magyarok ellen, kik, fájdalom, csak azzal csillapíthatják az iroda iránti ellenszenvüket, hogy teljesen ignorálják.

»Csak a zsidóknak van a földmivelő és iparpártoló egyesületeik!« Ezt állítják az antiszemita. Van pedig mindössze Budapesten egy egyesület a földmivelésnek és iparnak a zsidók közt való teresztésére, mely keletkezett a negyvenes években, mikor a zsidók még kevésbé voltak mesteremberek, és a mely nem több egy jótékonyági egyesületnél, akár csak az izr. kórház, mely a földmivelést az antiszemita szerint is eddig nagyon kevésbé terjesztette. Ez egyesület társadalmi ereje és befolyása sokkal kisebb, mint csak a pesti kath. legényegyleté, a Szt.-István és Szt.-László társulatokat nem is említve, melyeknek hatalmához és befolyásához képest ez a zsidó egyesület valóságos törpe.

A zsidók kijátszák a katonák ötlezettségét. Régi vád, melynek volt valamikor alapja, mely azonban régen nélkülöz minden alapot és ma már csak alaptalan ráfogás. A zsidók nemcsak, hogy katonáskodnak, hanem már ott vagyunk, hogy katonáskodással a keresztényekhez képest túl vagyunk terhelve. Hatalmunk, befolyásunk nincs, és ha itt-ott egy zsidó ifju igazságtalanul megszabadul, ezt szüleinek vagyona sinli meg, míg számos nem zsidó ifju megszabadul, ha atyja ebbeli kivánságát egyszerűen kifejezi. Van akárhány zsidó család, melyeknek minden férfitagja, fiu és vő, egyaránt katona. Nincs a magyar ezredek és honvéd-zászlóaljok közt ma már egyetlen egy sem, melynek minden szakaszában ne volna zsidó, minden egyes századában ne volna zsidó altiszt, minden zászlóaljában, illetve ezredében, ne volna legalább szabadságolt állományban zsidó tiszt. Pedig hány bukik csupán azért, mert zsidó!

»A francia forradalmakat a zsidók csinálták!« Ezt kívánnák az antiszemita a trón előtt panaszolni, ugyanazok az antiszemita, a kik folytonosan azt lármázzák, hogy Franciaországról nem lehet Magyarországra következtetést vonni, mert Franciaországban a zsidóság száma elenyésző csekély, 40.000,000 közt mindössze 40-50,000, alig tizedrész annyi, mint Magyarországon. S ha mégis igaz volna panaszuk, ha mégis a zsidók voltak képesek a francia forradalmat csinálni, 40.000,000 léleknek törvényt diktálni, akkor az antiszemita lármája valóban nevetséges, mert hiszen akkor a legujabb kor összes politikai vívmányai egy csomó zsidónak volnának köszönhetőek.

Ez az antiszemita felfedezés valóban érdekes volna, ha igaz volna! Ha a leggyöngébb tanuló az iskolában azt felelné, hogy a francia forradalmat zsidók csinálták, még az antiszemita rokkonszenvező tanár is szekundába tenné.

»A nihilisták 55 százaléka zsidó«

az antiszemita megbotránkozására. Nincsenek kezeinknél az adatok és azért nem nyilatkozhatunk határozottan a felett, helyes-e ezen számarány? Hisszük, hogy mint minden állításuk, úgy ez is ferdtetés. Szívesen elismerjük azonban, hogy a nihilisták közt van zsidó is. De mi vár a nihilistákra Oroszországban? Akasztófa, Szibéria ólombányái és középkori tortura. A mely emberek pedig politikai nézeteikért akasztófának, örökös rabságnak és kinszenvedésnek képesek nyugodtan szeme közé nézni és eképen működni közre a létező állapotok átalakítására, azok nem utolsó emberek, azok a lelkesedésnek és önfeláldozásnak oly bámulatos fokára képesek, hogy megnyerve a létező társadalmi rendnek, annak legmegbízhatóbb harcosai lehetnének, a minthogy ilyenek mindenütt, a hol a törvényes és társadalmi egyenlőséget valósággal élvezik. Hát ahhoz mit szóljunk, hogy a zsidók a szociáldemokracziának és anarchizmusnak legbuzgóbb apostolai, pénzzel is támogatói? Az anarchizmus és szociáldemokraczia épen az ingó vagyon és tőkepénz ellen irányul első sorban, a vagyonnak azon alakulása ellen, melyben azt zsidók bíráják. És ennek előmozdítására adnának a zsidók pénzt? Nagyon kevésre becsülik az antiszemita képviselőházat, ha felteszik, hogy akad olyan tagja is, aki ezt elhiszi nekik. Hogy azonban tényleg ki készíti elő az anarchizmust, arra elegendő a k e r e p e s i - u t o n és Z a l a - E g e r s z e g e n történetekre utalnunk, hol tudvalevőleg nem zsidók törtek be zsidó boltokba, hanem antiszemita raboltak zsidótól.

Nem kiméltük a nem kellemes munkát, végig mentünk az antiszemita javaslatán, a mennyiben az a zsidóságot illeti. Láttuk, hogy állításaik valótlank, hogy praktikus, keresztülvihető javaslatokkal előállani nem tádták, hogy vak gyűlölet vezérli őket és hogy e gyűlölet indokolatlan. És most kérjük: nem volna-e helyesebb, nem volna-e a magyar nemzetre és az egész országra sokkal üdvösebb, a gyűlölet szavai helyett a szeretet és engesztelődés szavait hirdetni, nem volna-e helyesebb, a zsidót nem kiszorítani a keresztény társadalomból, hanem őt a találkozás minden terén a magyar nemzet szerető keblére fogadni, nem volna-e jobb, a középkorban létezett vallási viszályokat feledni akkor, mikor a zsidó intelligencia számos jelét adta annak, hogy nincs forróbb óhajta, mint hogy magát családi kötelék által is lássa a keresztény intelligenciával egy közösségbe fűzve? Helyes-e gyűlöletet hinteni ott, ahol a szeretet győzelme biztos?

Nem!

A ki szeretetet felajánlva közeledik, azt nem szabad gyűlölettel visszautasítani, a ki mindenét megosztani kész, arra nem szabad azt mondani, hogy más vagyonát kívánja magának.

Vannak bajok, vannak; de ezek oka a zsidóknak a keresztény társadalomból való kizárásában rejlik. A ki a keresztények és zsidók közti családi köteléket létesíti, az a szeretet mindenható erejével oszlatja el a gyűlöletet, az oldja meg a ma kétségtelenül létező zsidókérdést és el lehet mondani róla, hogy: bene meritus est de patria!

x.

A t. Házból.

A felirati vita, mely immár körülbelül egy hét óta tart, már is sok tekintetben igazolta a mi nézeteinket, melyeknek jóval előbb kifejezést adtunk. Azt állítottuk, hogy az antiszemita vitának magasabb színvonalára emelését megakadályozni és oly jeleneteket provokálni fognak, minők a magyar parlamentben eddig még nem zajlottak le. És ime! Alig mulik nap kisebb-nagyobb botrány nélkül. Mert igenis botránynak tekinthető az is, midőn a honatyák, megfélemlítve magasztos hivatásukról, akkor, midőn egy nemzet jövőjéről tanácskozni kellene, a vitát, oly térére viszik át, a hol nem a tudomány az ész, a tapasztalat és komolyság fegyvereivel, hanem a frivolitás tuskóival harcolnak. Az antiszemita oly hangot, oly modort hoztak be a házba, mely majdnem lehetetlenné teszi a valódi államférfias és hazafias szavaknak megérthetőségét.

*

És mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy a képviselők nagyobb része, még azok is, kiket valódi őszinte undorral tölt el az antiszemita henczegő és minden parlamenti illetet, sőt szemérmét is megtagadó magaviselete, még a Ház komoly és józan elemei, a sajnós tapasztalatok dacára is még mai nap sem tudnak egyebet tenni az antiszemita vakmerő izgatásai ellen, mint kacagni. Főlényes mosolylyal viszonzozzák azokat a vérlázító sértéseket, melyeket az antiszemita párt minden egyes felszólalásával a józan pártok ellen elkövet. Ez volt a hiba akkor, midőn Istóczy egyedül volt, és ez a hiba most is, midőn tizenhét antiszemita torokkal hirdetteti a jog és társadalmi rend megzavarására célzó anarchizmus ígét.

*

Majd lejárják magukat! Ezt hallottuk többektől, akik vagy nem mernek, vagy nem tudnak tenni valamit arra, hogy csakugyan lejárják magukat. Naiv beszéd! Addig, míg a ház nyomban megtelik, mihelyt antiszemita szavalni kezd a »hecz« kedves szórakozást nyújt a honatyáknak, addig ama »lejárásról« szó sem lehet. Szép szórakozás valóban! Hallani mindennap, hogyan szidnak egy felekezetet, milyen építéteket vágnak a fejéhez és mekkora fenyegetéseket szórnak ellene, minden lehet, csak mulatság nem. Legalább nekünk zsidóknak nem az, kik a Háznak eme »multságait« Zala-Egerszegen, Lövön, Pozsonyban, a kerepesi-úton és több más helyütt már nagyon drágán megfizették. . . .

*

Jövő héten folytatni fogják a vitát, mely eddig is alkalmat adott néhány fenkölt férfinak az antiszemita szemükbe mondani az igazságot. E férfiak közül itt említjük I r á n y i Dánielt, Z i c h y Antalt, B u s b a c h Pétert, P u l s z k y Ferenczet és V á m o s Bélát.

Az antiszemita majdnem mindannyian fognak a felirati vitához szólani. Ez magában véve is elég baj, de ennél sokkal nagyobb baj az, hogy felszólalásaikat a Ház a legnagyobb érdeklődéssel hallgatja meg. Rosz vége lesz még ennek, uraim! Jó lenne már egyszer végre tenni is valamit és nem mindig csak kacagni.

x.

H I R E K.

— Kinos jelenetnek voltunk szemtanúi a képviselőház pénteki ülésén. Simonyi Iván, a képviselőház antiszemita »bolygó zsidója«, aki folytonosan izeg-mozog és soha helyén meg nem fér, Busbach Péter magas röptű szónoklata alatt abba a padba ült, a hol Zichy Jenő gróf helye van. Simonyi, akinek egyik rossz tulajdonsága, hogy mindenbe beleszól, itt sem tagadta meg magát és folytonos közbekiáltásokkal molesztálta szomszédait: Zichy

Jenő és Szapáry Gyula grófokat, míg végre annyira vitte, hogy Zichy gróf a türelemből kifogyván, udvariasan figyelmezteté kellemetlen szomszédját, hogy ha lármáznia akar, menjen a helyére. Simonyi ebben valószínűleg szintén Rócsild vagy valami más »zsidó hatalom« sugalmazását hallván, antiszemita lelkének egész felháborodásával olyanfélét jelentett ki, hogy ő ott ül, ahol neki tetszik. Szapáry Gyula gróf, akit ez ingerült válasz szintén kihozott a türelméből, most a maga részéről is figyelmezteté Simonyit a parlamenti illemre. Simonyi erre még ingerültebben felelt, s ha az elnök véget nem vet a dolognak, talán szczena is fejlődött volna belőle, mert az antiszemita tudvalevőleg mindig készek affairt vagy legalább egy kis szczenát csinálni.

— **Auspitz Adolf jubileuma.** Nagyvárad oktob. 12. Október 11-ike volt az a nap, melyre Auspitz Adolf tanintézeti-tulajdonos és középtanodai hittanárnak, a jeles pedagógusnak, a kitünő tudósnek s derék tanítónak huszonöt éves jubileuma ki volt tűzve, mely alkalommal (szombaton délelőtt) a Cion-templomban istentisztelet tartatott és a jubiláns ünnepélyesen felhivatott a Thórához. Ezután Dr. Kohut főrabbi lépett a szószékre és remek beszédben ecsetelé az ünnepeelt érdemeit; mint embert, mint tanítót és mint a hitközségi iskolát pótló jeles intézetet fenntartó iskola-igazgatót és hittanárt. Az ünnepély délután a jubiláns lakásán folytatott. Két óra után megjelent dr. Kohut főrabbi vezetése alatt egy Reisman Mór, Auländer Simon, elnökökből és Várad Mór titkárból álló küldöttség. A küldöttség szónoka meleg szavakban üdvözlé a jubilánst s átadott neki egy diszokmányt, mely »Morénu« czímmel tiszteli meg. A derék tanférfi a meghatottság hangján mondott köszönetet, mely után Reisman elnök rövid, csinos beszéd után átnyújtá a hitközség elismerő okmányát, melyben az ünnepeelt érdemei és főleg hazafias tanítása és vallásossága vannak kiemelve. Alig hangzottak el Auspitz Adolf ajkairól a válasz szavai, már is megjelent a volt tanulóknak nagyszámu díszes küldöttsége, melynek nevében Löwenstein Zsigmond fenkölt szavakban tolmácsolván érzelmeit egy értékes ezüst tintatartót (tollal) adott át, e felirással: »1859—1884. Volt tanítványai.« A jelenlegi tanítványok nevében Laszky Ferike megható beszéd kíséretében ezüst névjegytartót adott emlékül a jubilánst, ki a kellemes meglepetés érzetétől áthatottan köszönetet mondott. A nagyszámu levél és sürgöny közül felemlítjük: az orsz. magyar izr. tanítóegyesület, a s.-a. ujhelyi tanító-egylet, a b.-gyulai izr. tanítók, dr. Beer budapesti főrabbi és Sarkady Tihámér kanonok, előbbi tanfelügyelő, leveleit, melyek telvék jó kívánatokkal, elismerő szavakkal és dicséretekkel. A sürgönyök közül Sipos Orbán kir. tanfelügyelő és min. tanácsosnak a fővárosból köldött terjedelmes és elismerő távirata, Lederer Ábrahám, a jeles paedagogus, dr. Rosenberg Sándor főrabbitól, a szegeci, aradi s kolozsvári izr. tanítóegyletek, a volt tanítványok stb. sürgönyei említendők. Az ünnepély méltó befejezését a vasárnap vagyis e hó 12-én este a Zoldfában tartott banket képezte.

— **A bécsi alliance izr. elnöke, Wertheimer József** lovag szemben azon képtelen váddal, melyet feliratukban az antiszemita a zsidók ellen szórtak, egy nyilatkozatot tett közzé, melyben tiltakozik azon inszinuáció ellen, mintha akár a párizsi, akár a bécsi Alliance politikai célokat tűzött volna maga elé. Ellenkezőleg becsületszavára kijelenti, hogy ezek az egyletek egyedül és kizárólag kulturális egyletek, melyek sehol és soha sem gyakorolnak politikai befolyást, minek folytán ő is, ép úgy mint a párizsi egylet tette, a magyarországi választásokba való beavatkozás vádját egyszerűen visszautasítja.

— **Nyers Lajos** törvényszéki elnök Kalocsán e héten felolvasást tartott a szocializmusról és antiszemitzmusról. E kiváló férfit, aki a magyarországi jo-

gászörök egyik díszje, felolvasásával annak tanujelét adta, hogy a társadalmi jelenségeket ép oly éles szemmel képes megítélni, mint a jogi szakkérdéseket. De nem egyedül ez az, a mit különösen kiemelni akarunk, hisz aki e jeles férfit ismeri, ezt ugyis rég tudja, hanem itt főleg azon férfias bátorságot akarjuk bizonyos kislelkű uraknak figyelmébe ajánlani, akik saját meggyőződésüket a hazate érdeke árán elhallgatják. Nyers Lajos törvényszéki elnök ur ellenben nyiltan és őszintén nyilatkozik arról a társadalmi jelenségről, melyet antiszemitzmusnak neveznek. A felolvasásnak a szocializmusról szóló részének alapos és nagy készütséggel előadása után, a fölolvadó az antiszemitzmus fejtegetésére ment át, a melyről többek közt következőleg nyilatkozott: »Társadalmi kór állapotunk egy második, ezzel rokon és szinte veszélyes iránya azon nem rég napirendre hozott antiszemitzmus, mely törvényellenes eszközökkel akarja az enyim és tied kérdését megoldani, — mint ez a somogyi, soproni, stb. kihágásokban nyilvánult, — amely antiszemitzmus midőn egyrészt nemzetünket megbélyegzi, másrészt jogtalan ügyeszközzeiben, mint végczéljában . . . « Ha sokan így mernék kimondani az igazságot, akkor az antiszemitzmus már rég megszűnt volna.

Szerkesztőségi üzenetek.

St. J. urnak [Felső-Terc]. Valóban igazza van! De miután a tényleges állagoknak megfelele, mint a kor egy jellemző tünetétszükséges volt közzétenni. Majd visszatérünk a dologra.

L. D. urnak orvosnövendék Budapest. A tudósítás jól volt megírva és ügyes kézre vall, de a tárgy olyan, melyről most már legjobb hallgatni.

Dr. M. F. urnak Bécs. Köszönjük. Azok után, a miket a jelen szám vezércikkében elmondunk, fölösleges külön kommentárt írni.

L. M. urnak Pozsony. Igen.

H I R D E T É S E K.

Butor	Első Budapesti butorbazár	Butor
Deák-utca 7. szám, I. emelet.		
<p>Ajánlom a t. közönségnek dús felszerelésű raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, szállodák, fürdők és irodák berendezésére a legegyszerűbb kivitelől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állványok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgálok. Raktárom túltömöttsége miatt régebbi divatu butorok beszerzési árán alul adatnak el.</p>		
Eladás nagyban és kicsinyben.		
<p>Ajánlom még általánosan kedvelt szabadalmazott gyermek-pólya szekrényemet fürdő berendezéssel. Elvállalom továbbá mindennemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifeszítését, tükrök és képek elhelyezését — Mintakönyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butorbevásárlásnál ingyen adatik.</p>		
FRANKL B.		
Butor	Deák-utca 7. sz. I. emelet. Alapítottatott 1832-ben.	Butor